

**Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка**

СИЛАБУС

**з навчальної дисципліни «Українська мова наукового спілкування»
освітньо-наукової програми «Економіка» третього рівня вищої освіти**

Обсяг курсу — 3 кредити (ECTS): 14 годин лекції, 16 годин — практичні заняття, 60 годин — самостійна робота, диф. залік

Викладач курсу — Дроздова Ірина Петрівна, д. пед. н., професор кафедри мовної підготовки (movna.khntusg@ukr.net ; irina2017ksada@gmail.com).

ОПИС КУРСУ

Пререквізити — базові знання з дисциплін: «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Історія України», «Філософія», «Іноземна мова за професійним спрямуванням», «Педагогіка вищої школи», «Академічна доброчесність та етика наукового пошуку», «Управління інтелектуальним капіталом» тощо.

Коротка **анотація дисципліни** (загальна характеристика, особливості, переваги).

Дисципліна «Українська мова наукового спілкування» посідає важливе місце в структурно-логічній схемі підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка» і буде корисна майбутнім фахівцям для вдосконалення теоретичних знань і прикладних навичок із державної мови, за допомогою якої аспірант міг би вільно, точно, грамотно викладати свої думки, володіти науковим стилем як знаряддям своєї роботи, послуговуватися всім лексичним, орфографічним, пунктуаційним ресурсом наукового стилю української мови.

Мета й **основні завдання дисципліни**.

Викладання дисципліни спиратиметься на знання, отримані аспірантом при вивченні дисциплін гуманітарного циклу.

У результаті вивчення дисципліни аспірант має знати:

- основні закони і норми української мови;
- сучасні тенденції розвитку української мови і специфіки наукового мовлення;
- особливості формування різноманітних жанрів наукового стилю.

У результаті вивчення дисципліни аспірант повинен уміти:

- *в усному мовленні*.

1) послуговуватися типовими для наукової комунікації лексико-синтаксичними моделями для вільного спілкування за фахом;

2) брати участь у нарадах, бесідах, дискусіях, конференціях, семінарах, симпозіумах тощо за фахом;

3) уміти готувати презентації наукових проблем;

4) захищати реферати, дисертаційні роботи та ін.

- *у писемному мовленні*:

1) укладати детальні плани рефератів, дисертації;

2) здійснювати оптимальний набір лексики та граматичних конструкцій для складання наукових текстів різних типів (статей, анотацій, резюме, монографій, тез, доповідей на конференціях і тощо);

3) застосовувати в наукових текстах основні норми стилістики української мови.

4) диференціювати різні типи наукових текстів, структурувати їх відповідно до чинних стандартів; письмово представляти наукові результати українською мовою відповідно до вимог стандартів України.

Успішне опанування курсом має сприяти підвищенню рівня фахового мовлення, збагаченню індивідуального словника і формуванню власного наукового стилю.

Завдання **навчальної дисципліни**, що мають бути вирішені в процесі викладання курсу, надають здобувачам вищої освіти наступні можливості:

- спілкування українською мовою в конкретній професійній/ фаховій сфері з урахуванням особливостей використання професійної/ фахової лексики;
- описання результатів дослідження, викладу наукової думки, повідомлення про основні положення наукового дослідження;
- сприйняття та опрацювання новітньої фахової інформації з наукових джерел українською мовою;
- формування лінгвістичної, соціолінгвістичної, соціокультурної, прагматичної й риторичної компетентностей для забезпечення ефективного професійного спілкування українською мовою в науковому та академічному середовищі;
- оперування професійною термінологією, редагування, коригування, складання різних видів наукових текстів українською мовою за фахом.

Дисципліна забезпечує **освітні і професійні компетентності**, що передбачають здатність до спілкування українською мовою в конкретній професійній/ фаховій сфері з урахуванням особливостей використання професійної/ фахової лексики, а також володіння навичками наукового й академічного спілкування, зокрема викладу результатів наукового дослідження засобами української мови.

Компетентності:

Інтегральні компетентності:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері економіки, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Дисципліна забезпечує спеціалізовані (фахові) компетенції:

СК02. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, глибоке розуміння англійських наукових текстів з економіки.

СК04. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти та у реальному секторі економіки.

СК08. Здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

Програмні результати навчання. У результаті вивчення курсу здобувачі мають отримати:

РН06. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, теоретичні та практичні проблеми економіки державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

РН07. Застосовувати інноваційні науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність освітнього процесу з дотриманням норм академічної етики та доброчесності.

Результатом оволодіння аспірантами державною мовою навчання та/або соціокультурного спілкування має стати особистісна багатомовність, у складі якої українська мова наукового спілкування відіграватиме роль рівноправного засобу особистісного професійного і культурного розвитку.

Структура курсу:

Тема 1. Загальні відомості про науковий стиль української мови.

Поняття мови й мовлення. Мова як суспільне явище. Функції мови в суспільстві. Поняття літературної мови і мовна норма. Місце і роль української мови серед інших слов'янських мов.

Тема 2. Науковий стиль і його характеристики.

Культура мови і мовлення. Ознаки та аспекти культури мовлення. Мовленнєва культура – критерій наукової і професійної майстерності фахівця. Специфічні риси

наукового стилю.

Тема 3. Система мовних засобів наукового стилю.

Лексичні особливості наукового мовлення. Термінологічна і професійна лексика.

Пароніми, омоніми, синоніми в мові фаху. Складноскорочені слова, аббревіатури та графічні скорочення. Морфологічні особливості наукового мовлення. Синтаксичні особливості наукового мовлення.

Тема 4. Основні види наукового спілкування.

Вимоги та форми наукового спілкування.

Нормативність та правильність наукового мовлення. Поняття етики наукового спілкування, її предмет і завдання.

Тема 1. Удосконалення навичок усного і писемного мовлення.

Усне наукове спілкування. Культура діалогічного і монологічного мовлення. Форми організації мовлення в науково-професійних стосунках. Спілкування телефоном.

Тема 2. Етапи підготовки наукових виступів.

Майстерність публічного наукового виступу. Етапи мовленнєвої реалізації наукових виступів. Види підготовки до наукового виступу.

Тема 3. Основні закони риторики.

Основні поняття риторики (правила пафосу, правила логосу). Види ділового спілкування. 3. Специфіка публічного наукового виступу і наукової дискусії.

Тема 4. Текст наукового документа. Види наукових текстів.

Загальні вимоги до написання реферату, анотації, резюме, тез, статті, дисертації.

Структура і алгоритм складання різних видів наукових документів. Вимоги до оформлення реферату, резюме, анотації, тез, статті, дисертації.

Політика курсу. Аспіранти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, статтях, при складанні екзаменів тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються (Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу). Якщо під час проміжного контролю помічено списування, аспірант втрачає право отримати бали за тему і складає її під час заліку, отримуючи не більше 50% балів від максимальних за цю частину.

Система оцінювання. Робота аспірантів здійснюється за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

для заліку – модуль 1 – 50 % семестрової оцінки; модуль 2 – 50% семестрової оцінки.

Інформаційні ресурси

Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>

Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>

Бібліотека ХНТУСГ. URL: <https://library.khntusg.com.ua/>

Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>

Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>

Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>

Корисні посилання:

<https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-nadumtsi/> .